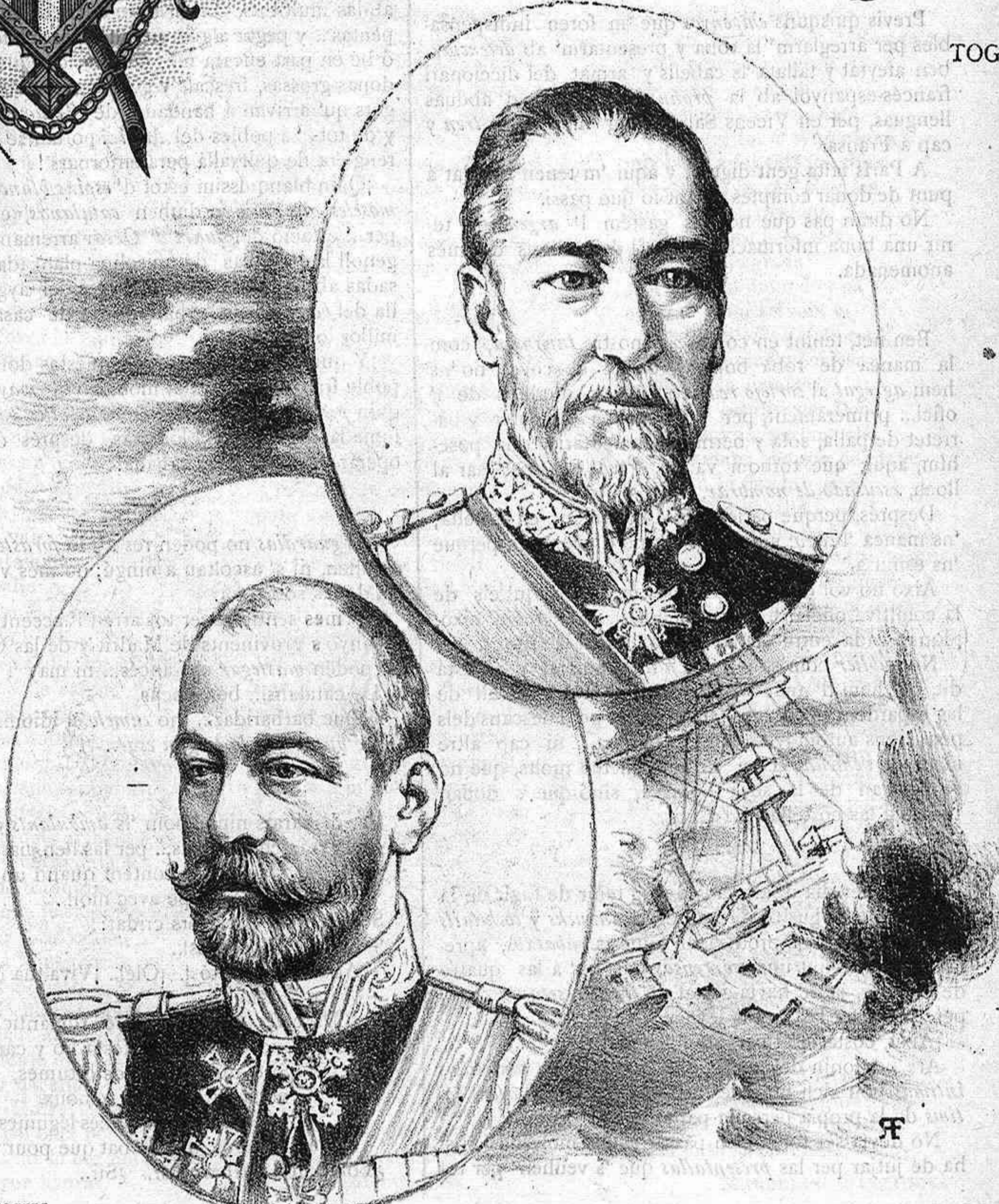

Any XVIII

Barcelona 8 Juny de 1905

TOGO

RODJESTVENSKY

Dos almiralls de valor,
qu' ab fermesa han combatut,

pero 'l deu Marte ha volgut
fé al japonés vencedor
y del rus ferne 'l vensut.

DE DIJOURS A DIJOURS

SEMPRE m' ha agradat fer 'l que fa l' altra gent. No s' vá errar de gayre 'n Darwin, quan assegurava de tota certitut que l' home prevenia del mico...

Y vetaqui que jo, sentintme mico en l' aceptió bestial de la paraula, y tip de dar mico als meus llegidors de LA TOMASA, vaig trovar que 'ls Cronicaires diligents, no teniam cap més remey qu' anar á París per contemplar de viso las festas reyls com se fan al ron-yo mateix de la república, per enterarn' de primera má al curioso lector que me leyere.

Previs quisquns empenyos que 'm foren indispensables per arreglarm' la roba y presentarm' ab decencia... ben afeytat y tallats 'ls cabells y armat del diccionari francés-espanyol ab la pronuncia figurada d' abduas llenguas, per en Vicens Salvá, vaig montar al tren y cap á Fransa.

A París falta gent diguí... y aqui 'm tenen instalat á punt de donar comptes de tot lo que passi.

No dirán pas que no 'ns gastém l' argent per tenir una bona informació, á l' istil dels diaris de més anomenada.

Ben net, tenint en comptes 'l nostre taran ná, com la manca de roba bona y barret de copa, no 'ns hem agregat al cortejo real com molts d' altres de l' ofici... primerament, per l' americana de color y barretet de palla, sola y berna indumentaria que posehím, aquí; que tothom va de frach fins per 'nar al lloch, escusado de nombrar.

Després, perque parlém forsa malament, en castellá, 'ns manca 'l ceceo; y del Francés no diguéim res, perque 'ns esmusa.

Aixó no vol dir, de cap de las maneras, qu' els de la comitiva oficial 'l parlin mellor... ¡cá!.. res d' aixó, ¡donan cada entrecalada! que fan partir de riurer.

No oublier com som, ni la filiació nostra, y ja está dit, qu' hem d' anar á peu... ó tot lo més á caball de las espadenyas qu' ens hem portat pe 'l descans dels peus, sens automóvil... landó, berlina.. ni cap altre mena de vehiculo, com se 'l permeten molts, que no se 'l pagan de la seva butxaca, sinó que 's donan llustre á las costellas del Estat.

Lo primer día d' arribar, ja vaig tenir de fugir de la Maison, pe 'ls gustos de mantega, sanwicks y cock-tails qu' arreu-areu 'ns prodigavan aquests gabatxos, apretantme tot sovint unas corrensas tals, qu' á las quatre de la tarde, ja m' havia gastat un frach, setanta cinch, per anar á fer las mevas feynas.

¡Aixó, costa molt car, aquí á París!

Are perdonin del poch polit d' aquestas confesions intimas bon xich inmodestas... per tractars d' afers íntims de la propia persona parlant.

No devía ser tot sol, en passar aytals molestias, si s' ha de jutjar per las presentallas que 's veuhen per tot

arreu, provinents de cossos xichs y grans... mes girém la cara y girém full, que fa pudor.

Per poguer treballar ab desahogo m' ha recollit un bon company, pintor catalá que viu aquí fa anys, y ja li prenen 'ls quadros al Salón Anyal; mercés á n' ell y á l' hermosa y polida franceseta que fa d' ama de lla-ves á n' aquest niu de la Rue Boissonade, puch escriurer aquesta crónica á pler... com si fos á l' Avenue de San Ramón, núm. 6. Barcelona.

Mancadas d' interés per mí las festas reyls, quins relats arivarían escalofats per la prempsa diaria, he ficsat l' atenció ab las festas del poble del carrer... de la canalla.

¡No m' agrada pas poch ni gayre á mi, barrejarm' ab las multituts, correr entre mitx d' ellas, ab las em-pentas... y pegar algún qu' altre pessich fort, á la cuixa ó be en part encara més curiosa, d' aquella aixam de donas grossas, frescals y guapas, vermellas com perdi-gots qu' arriban á bandadas de Toulouse, de Burdeus y de tots 's pobles del Midi... portantse l' home y una renglera de quitxalla pera entornars'!

¡Quin blanquíssim estol d' espías blancas que las demoseles de París 'n diuhen catalanas, es desemboca per l' estació del quart d' Orsay arremangantse fins al genoll las faldillas de musolina planxada, bo y abrasadas ab la bota de vi, lo canter del aygua y la cistella del herenar que s' han portat de casa, per passar millor lo camí!

¡Y quin contrast més viu, aquestas donas, espill del poble francés, anant pel mon ab la maynada al coll, quin pendant, ab las acicaladas cocottes parisiennes perfumadas d' esencias olorosas, després d' haverse fet operar... per no tenir canalla!

Els guardias no poden res ab lo forasterani, que no creuhen, ni s' ascoltan á ningú; no més van á la seva; las donas sobre tot.

No mes sentireu per tot arreu l' accent gutural dels espanyo s provinents de Madrid y de las Castillas, que no poden mastegar el francés... ni may 'l pahirán.

De catalans... ben poch.

«¡Que barbaridaz... ¡no camelo el idioma!..»

¡Y que fea es la lengua esa!..

Per disbarats ningú com 'ls ambulants de París, que treuhen trágichs accents... per las llenguas:

et j' suís bieu content quand un roi mang' la soupe avec moi!..

Sentireu pe 'ls carrers cridar:

- Salut... caballeros!..

- Anda,, Loubetos!.. ¡Olé!.. ¡Viva tua Madré!..

- ¡Vive le Roy!..

La Muse des Halles creació romántich-realista d' en Raoul Ponchou acaba la festa bo y cantant:

Sire, qui foulez nos bítumes,

je vous offre donc á genoux,

en même temps que ces légumes

mon cœur, qui ne bat que pour vous...

¡Voleu mes barbaritats?.. ¡Si?..

Donchs no més ascóltintse las *cátedras* d' espanyol á cel obert.

¿Com se diu aixó?

¿Que deu voler dir alló?

No mes cal parar orelles pe 'ls boulevards, pe 'ls cafés, pe 'ls bars... per las terrassas... Fins las *mondaines*, mes horizontals volen fern us de la llengua de 'n Cervantes... y fan primors ab la llengua... per tot arreu.

Bo y donantme 'l bon dia, una qu' anava de rossa... 'm va dir uns horrors, ¡que encara m' esgarrifo!..

Pe 'ls conjunts oficials, sembla qu' ens prenen 'l pel.

Mes si 'ns queda salut y vida... y no 'ns atrapan las bombas, ja 'ls en faré un' altre racció.

París á 4 de Juny de 1905.

CALIXTE PI Y XARAU

¡Una colla de tranquils!

Som una colla de gats que llegint tots LA TOMASA disfrutém sens tocar l' asa, puig á tots nos te engrescats.

Així olvidém la negror escampada á trotxa y motxa, y gosant, fém un derrotxa d' alegria y bon humor.

Sens preámpuls ni perfils ni detalls qu' inútils foran vaig á provar com may moren los fets dels homes tranquils.

Y aixó passa á Barcelona, y segóns la fetxa ho canta dés l' any mil vuyt cents quaranta, al públich la cara dona,

eixa gran casa hont el vi sembla talment gloria pura, y tothom fer cap procura al «Arch de Sant Agustí»

Hi han senyors, comediantes, mallorquins, valencianets, francesos, catalanets, gallegos é italians.

Y tothom surt tan content del Hostal de l' Alegria que os dich que allí, tot lo dia s' hi fa gresca de valent.

Pero gresca catalana: rés de juergas, tot de «casa» puig tots compran LA TOMASA ab molt gust cada setmana.

Y allí dihent xistes mil com al «Joch dels disbarats», no sé si som quatre gats, ó una colla de tranquils.

L' Hostal que jo os pinto aquí ab bon humor y catxassa, fá reconada á la plassa del sabi Sant Agustí.

Allí en Solé hi vá á menjá puig porta áplats atrassats, y un día 's menjá deu plats de trunfas ab bacallá.

També en «Ruiz» estimat es pel rich y pel baix poble, perque ostentant lo cor noble e l' aprecia per honrat.

Allí matém las estonas del front barrant las arrugas, y el trempat Miquel Esplugas qu' es corredor de minyonas,

té uns acudits tant salaus y té tant bonas sortidas que, fills, clava unas mentidas que 'ns deixa tontos y blaus,

Una vegada 'ns vá dí que volguent fer obras bonas, se 'n va aná á dormi ab tres donas.

¡¡¡Y no vá poguer dormi!!!

¿Y en Lluch? Vaya un altre gat de la colla dels tranquils: Es xicot que 'n te molts mils y «la billa...» y s' ha acabat.

Llegidor de LA TOMASA es ja fá una pila d' anys, y la compran sos companys puig may lo llegir feu asa.

Y també á tothom agrada y á tots fá riure á desdi un bon trempat mallorquí que li diuhen:—«L' Arengada».

Diu en mitj de cosas finas ben escritas y pensadas, que li agradan las casadas y li agradan las fadrinas.

Y descalsantse las botas, diu ab sa gracia espanyola: —Com á muller una sola, pe 'l demés m' agradan totas.

Tothom allí com persona estém á la lley sotmesos, y no fém com 'ls inglesos que may deixavan la mona

Després vé el Mora, (pintó) que parlant clá y catalá, el vi no li agrada; Cá... se 'n veuria un barraló.

Y un sabaté del costat que també es de la tavola, per seguir la farandola ja á la llista s' ha apuntat

Y com que tenim molts «mils» sempre á punt per disbarats, som una colla de gats.

y una colla de tranquils.

¿Y en Joanet Mauri? Es quelcom de bó, honrat y formal, y es atent y es molt lleal y aixís enalteix son nom.

Fill llegítim d' Argentona proclama aquí tots los días que sos goigs, sas alegrías, son avuy á Barcelona.

Y 's desviu pera servi y per á tots agradá y si ab gran amor don pá ab gran amor serveix ví.

Y sa muller? ¡No té preu! senzilla, honrada, curiosa; es una joya preciosa del Jardí escullit per Deu.

A la cuyna, parlant clá, té unas mans que son de plata: y si algú hi fica la «pata» ella talla el bacallá.

Y els fillets que 'ls ha dat Deu semblan talment del cel trossos: y ab sos cabellats mitx rossos, blanchs sons rostres com la neu.

Son angelets, que ab anhel saltan devant de sos pares, pobrets ensenyant sas caras, robadas crech jo á n' el cel.

¿Y l' Emilio?—Quin xicot! ¡Es un home!.. y diligent, y trempat y molt prudent pel treball fa tot quan pot.

Y el Pepet, l' altre germá es modelo de prudencia, y si no es un pou de ciencia, es un honrat catalá.

Ab aixó, tots quants llegiu, nostra TOMASA estimada tant á l' hivern com istiu veniu cap allí, veniu á pasar una vetllada.

Riuréu fins á reventá: L' «autor» del VIATJE AL CEL vos ho arriba á assegurar: y en que hi poguéu disfrutá, xifro jo tot mon anhel.

MARCELINO SANTIGOSA

Al camp

Moltas flors, forsa requiebros
molt «amor meug» - nena maca -
y al cap-de-vall... molts romansos
y pochis rals a la butxaca.

Amor neula

B. ONAIRA

Adieu, hermosa Julieta!
Adiós, estimat Romeu!
Contigo pan y cebolla!

Bestias embalsamadas

(DIALECHS)

CENTRAN duas senyoras, mare y filla, en una botiga dels quatre cantons del Call.

- ¿Ave Maria?... Deu los quart.

- ¿Digan?

- Ascolti; 'ns han fet un encárrech. ¿Qué 'ns embalsamaría un lloro?

- Prou; un lloro ray! En que vulgui... Miri, guaytí l'aparador... Vegi si n' hi ha d' animals; tots son fets de casa.

- Oh vosté potser no m' ha entés. Jo ja 'l porto; no més voldria que me 'l dissequessen.

- Per aixó li dich, senyora. Aquí tot se fá.

- Ho havia entés malament. Me pensava que volia dir... vamos, havia pres una cosa per altre. Al demés, es un lloro lo que portém; un lloro més xerrayre...

- Oh pel cas si que no hi fa res. Lo mateix te que hagi estat xerrayre com no; quan los duhen aquí, pobrets, ja están...

- ¡Ja ho pot dir! Sino que aqueix talment semblava una persona: no més li faltava parlar. Miri aquí 'l porto.

Treu lo lloro embolicat ab una mortalla de paper d' estrassa.

- Cregui qu' hem tingut un disgust que no s' explica. Aquesta no fa més que plorar.

- Be, mamá, no digui aixó ara!

- Perque no ho haig de dir? ¿Qué 't pensas que 'l senyor no sab qué son aqueixas cosas?

- Efectivament, hi há bestias que dólen; s' assemblan tant á las personas!

- No me 'n parli; jo 'm coneix que fins m' ha fet perdre la gana. No me 'l puch treure del pensament: tan manso, tan falaguer! A mi y á n' aquesta may en la vida 'ns havia fet res. A n' al seu pare que no sabia amoixarlo, si que una ó duas vegadas lo va picar. Me pensava que 'ns lo matava; perque va rebotre la gabia per terra que no se com no 'l va desgraciar. Mírisse!

Desembolica la víctima y 'l dependent l' agafa per una pota deixantla penjar.

- ¡Ay! no me l' agafi aixíns, pobret! Ay Deu meu! Vostés son com los metges.

- No tingui por senyora, diu lo dependent tornant-lo á embolicar desseguida y apartantse d' aprop seu.

Casi bé, si tarda més... ja li cauhen plomas. No sé, 'm sembla que una clapa ó altre sempre li quedará...

- ¡Ay Deu meu! ¿Y ahont serán las clapas?

- Miri, al lloch que cauran las plomas.

- Ja no semblará 'l mateix... ¿Vol dir que quedará clapat?

- Veu mamá, com li deyal

- ¿Be com ho feyam perque ton pare no ho vejés? 'm fas riure tu. Miri, aquest lloro es un regalo d' una persona... y, era un recort... ¿sab? d' aquellas cosas... comprén?

- Potser d' algún germá de vosté qu' es á América? Un tío de la senyoreta.

- No; tan com germá, no senyor; interessa més á la noya que á mi per aixó; y no voldria per cap diner del mon...

- ¡Ahl Potser la senyoreta te relacions..

Entra á la botiga una senyora velleta, ab vestit fosch, mantellina espessa y un llibre d' anar á missa á las mans.

- Deu los quart, digui ¿que m' han arreglat aquell canari?

- Si senyora. Dispensin, estich per vostés desseguida.

- Fassi, fassi.

Lo dependent treu del prestatge un canari embalsamat, y la senyora encara no 'l veu, conmoguda ab una especie d' alegria sentimental, exclama:

- Ay pobre! ay la prenda! Tit, tit! No 'n fassen cas; ay senyor, mirin, talment es ell. Qué mono, sembla que 'm demani 'l pinyonet!

Vaja, es ell mateix.

- D, aixó si que no 'n dupti; aquestas cosas ens guardariam prou de cambiarlas.

- Fugi d' aquí! Ja m' ho penso, si 'ls amos d' aquesta casa fa més de quaranta anys que 'ls coneix. No volia dir aixó; ha quedat tan bufonet, que no 'm cansaria de ferli petons; sembla que 's bellugui. ¿M' entén lo que volia dir? ¡Ay Deu me 'n quart!

- Si que ha quedat be; diuen mare y filla contemplant lo canari qu' está posat sobre una branqueta de suro ab las alas mitj-estesas y lo bech obert.

- Oh, si l' haguessen vist quan era víul! Encara no veyia la claror ja cantava; de nit ab la llum també. Y tant pacient, tan carinyoset... Al dematí quan li portava la fulleta d' escarola semblava que ho conegués; no estava quiet fins que li posava á la gabia. A l' hora de dinar també 'm cridava volent dir: ¿que no 'm donas res? Y mirin com venen las cosas: m' estava netejant la gabia, y sens saber com, 'm fuig per la portella del abeurador; lo pobret corria per allí, ca, si no sabia volar! jo que vaig per tirarli un mocador á sobre, y, com me 'n adono, lo gat ja li havia clavat tal arpada, que ni va dir Jesús, pobre bestiola. Mirin, vaig tenir un sentiment, lo mateix que si hagués estat un cos gran. Sino que després vaig pensar, calla; 'l portarás als quatre Cantons del Call y al menos...

- Si, á nosaltres pel cas, nos passa una cosa per l' estil.

- ¿Un canari també?

- No senyora; un lloro.

- Ah, be... si, cada qual se estima 'l seu. Pero qué vol que 'ls hi diga; es una lley de bestiolas... No sé, m' amohina. Y alló que molts els hi donan escudella y sigronots. Fan molta porqueria; no m' agradan: sembla que menjin ranxo... Y aquella furtó que llensa la gabia. Aixó va á gustos; ja ho veig; pero aquells crits, y aquell tornar sempre á la mateixa que 's fican dins del cervell...

- Ay lo nostre era una plata. No hi vist bestia més curiosa; cada día li netejava duas vegadas la gabia.

- Vaja no fa per mi; massa molestia. Al demés, noy, ja 's deu recordar que li vaig pagar ¿té present?

- Vagi senyora, no li demanaré res; estém en paus.

- Vamos si, estigan bons.

- Passihobé.

- Ay quinas ganas de riure 'm feya ab lo seu canari; ¡Pobre senyora! arriuant á casa encara li farà petons. ¡Ay senyor, á n' ella li sembla qui sab qué!

- ¿Donchs aqueix lloro es una memoria d' alguna persona que á la senyoreta li interessa?

- Si, era un regalo del seu promés. Quan s' en va anar á viatge 'ns lo va portar, y sempre 'ns deya: «Veyam si me 'l cuydarán bé, y si pensarán forsa en mí.

- Mamá!.. aném qu' es tart.

- Calla tonta; vés de que 's dona vergonya! Y si; ell sempre deya: A veure si quan sentirán lo lloro pensarán una miqueta en mí. Que 's pensa; eran promesos de poch, quan va marxar. Jo cada carta que la noya li escriu li faig posar una cosa ó altre del lloro. Ara si que no sé que dirli; es un compromís, no sé com arreglarho. Vés que dirá ell; es capás de pèndres'ho d' altra manera; se l' estimava tant!.. Jo li diré; mira aqui 'l tens del mateix modo qu' ens lo vas deixar; per aixó havíam pensat d' embalsamarlo.

- Molt bent fet.

- Al demés digui, cuyti, que tením tart. ¿Vol dir qué quedarà bé? ay aixó de las clapas si que 'm posa de mal humor. Ascolti ¿que no podria fer de manera que li vinguessen á sota, en una banda que fossen més dissimuladas?

- Oh, no podém nosaltres; vosté mateixa ja ho pot veure... Si li cauhen las plomas de l' esquena no podrém pas ferlas anar al ventre; ja ho pot coneixer.

- Te rahó, ay aixó si que 'm sab greu, be, fasse lo que hi sápig. vosté mateix. Perque nosaltres (déiximeli dir) havíam pensat una cosa, vosté 'ns dirá si aném bé. Veu, ara la noya 's te de fer retratar (per enviarlo á n' ell) y jo li deya, podriam fer una cosa, posarte 'l lloro sobre 'l dit, y ab l' altre má com si aparentés que li donas un terrosset de sucre. ¿Repara á que vaig jo?..

La noya sofocada se gira com si mirés al carrer, y sa mare ab veu més baixa diu al dependent.

- No 'n fasse cas, es molt vergonyosa. ¿Al demés que m' hi diu?

- Ben pensat senyora; si, no estaria mal.

- Pero qué dirá ell quan torni! Miri, més m' estimaria que 'm diguessen val quatre duros y quedarà bé.

- No s' hi amohini per assó senyora, que ja la deu estimar forsa... Jo 'm sembla que no la renyaria gens; al contrari, encara l' estimaria més.

- Ah, que 'n són de tunos vostés, ja li asseguro.

- Be miri, si las té de renyar, diguin que jo 'n tinch la culpa.

- Si, ja ho pot ben dir! que n' es d' aixerit! ¿Digui digui, quin día estaré?

- Passin la setmana entrant.

- *Bueno*, li deixó á las sevas mans ¿sent? li enco mano molt; fassens quedar bé. Per servirlo; estiga bo net.

- *No perdi cuydado*. Estigan bonas. Y lo dependent las acompanya fins á la porta encaixant ab mare y filla.

- No sé com has de fer aqueixos paperots; diu la mare á la noya. Un jove tan *amable*, ni menos li has sapigut dir res.

- Be ¿que vol qué li digue ara? Y després essent promesa que n' haig de fer dels altres joves!

- Si pero á vegadas... no s' hi pert res en ser carinyosa, ¿qui sab? Mira 'l cas del lloro pot portar una renyina. Son tan variables 'ls homes que qui se 'n cal-

sa no se 'n vesteix. ¿Y després, perque no tens de fer bona cara als que t' obsequian?

- Be, mamá, sempre crida 'l mal temps! Si ell es tan criatura que per un lloro busqui renyinas, que vage en nom de Deu; val més ara que més tart.

- Per aixó mateix, ¿veus? ara tu vens ab mí. ¿Dona perque t' ho dich jo? Ja cal que quan torném li fasses bona cara, ¿qui sab? Tota ma vida sento á dir qu' un hom sempre 's te de guardar una poma per la set. Val més tenir que penedir, noya.

Y continuant la conversa, mare y filla 's dirigiren cap al carrer de la Boquería hont se confongueren ab los anants y vinents que sempre omplen tan estret carrer. No se sab si al tornar á buscar lo lloro, la noya feu més bona cara á aquell jove, ni si sa mare li doná entenet de ferse retratar ab lo lloro á las mans, com tampoch ningú s' ha cuydat d' averiguar de quina manera 'l promés se va pendre la mort d' aquesta bestia, perque l' objecte del present quadret ha estat de presentar alguns tipos y no d' amohinar al llegidor contantli tafanerías.

E. V.

Del meu MUNDO

Anécdotas recullidas
y escritas sens flors retóricas,
d' aquellas que, sent históricas,
no més diuhen que mentidas.

PEPET DEL CARRIL.

Lo famós Brummel, célebre per sas extravagancias, digué un día al príncep de Gales:

- Aposto dos mil lliuras esterlinas á que duré á coll á V. A. desde la porta d' Hyde Park fins á la Torre de Londres, sense aturarme y corrent.

Acceptada l' aposta y fixada l' hora varen reunir's al punt designat en Brummel, lo príncep y 'ls testimoniis.

- Lo caball ja está á punt, digué l, apostador ajupintse, que 's prepari 'l caballer.

- Ja estich preparat, respongué Sa Altesa.

- No del tot, es precís primer que os treguéu la casaca, perque aumentaría 'l pes, y aquet no es el tracte.

- Conforme; ja la tinch fora; amunt.

- Encare no; are es del cas qu' os treguéu las botas, las mitjas... y la camisa.

- Prou, prou; acabá per dir lo príncep; renuncio á efectuar l' aposta y aquí están las dos mil lliuras.

Un comendador de Malta, que vivía á Nápol's, home mes avaro que rich; era fins á tal extrém estalviador, qu' un sabater del vehinat se reya á mes no poguer de las llureyas foradadas dels lacayos seus. Sapiguent aquet, semblant insolencia, feu compareixer devant seu al *pegot*, reprentlo durament perqué 's burlava dels seus criats.

- ¿Jo, burlarme, senyor, dels seus lacayos? Massa que sé 'l respecte que 's mereix vostre uniforme.

- No obstant m' han assegurat que 't clavás á riure sempre al veure 'l trajo dels meus dependents.

- Es cert: pero de lo que me 'n rich es dels forats, no de las llureyas.

Dos companys de *Brigada de Limpiesa*.
L' un escombra y devegadas no cobra,
l' altre cobra y may escombra.

—Ya te lo he dicho, Tuyetas, si hay fiesta
de mercats yo trabajaré para que te hagan reyna.

FESTA DELS BADALLS

PROFESSOR DE LA FAM =

TOROS = TOROS

FANALS MUNITOS

CORRIDA DE RATAS

= DEUTES = TRAMPAS

100000 OBRERS SENSE

FEYNA = EXPOSICIO DE

POBRES Y ESQUERRATS =

CORRIDAS DE GOSSOS =

VISTAS PANORÁMICAS DE

LA CRISIS FABRIL =

CONCURS DE ACREEDORS =

= PLANXAS DE REGIDOR =

= TARUGOS

TRANVIARIS =

BALL DE MATADEROS

Programa piramidal
de *Festas* per aquest mes,
que el gran clown municipal
ofereix als forasters.

ROMEA

Ab las funcions del diumenje y ab las obras *Sol... solet* y *L' enredayre*, doná fi la temporada d' aquest any pera lo teatro catalá.

Dilluns y dimars passats, pera beneficis se posaren obras castellanas per la mateixa companyia.

Are á reveurer y esperar lo Septiembre pera comensar nova temporada que hi haurá alguna variant en lo personal.

Pera las próximas festas de Pasqua, donará cinch funcions la companyia dramática Puchol-Torelló, posant quatre de las obras que hi ha tingut mes aplausos y son *Fedora*, *Militares y Paisanos*, *La Tosca* y *El abolengo*.

Los desitjem bonas entradas y gran collita d' aplausos.

NOVETATS

Ab una concurrencia tant lluhida com extraordinaria, ha comensat aquet teatro la temporada d' istiu y ab *La Zagala*, obra dels germans Quintero s' ha presentat aquest any la companyia Guerrero y hem trovat la execució molt rebaixada de son estreno.

Lo dret de guardars dins 'ls límits discrets del art dramátich, no 'ns lo pot negar qui exercint de tirá... que no podem aborrrir, empunya lo ceptre, no pas per dret d' herencia, sinó de conquista.

Trovém massa «envarada» la posa de D. Baltasar de Quiñones, com se 'ns apar massa «canallesca» y desvergonyida la de 'n Polanco, qu' ab tanta discreció 'ns feu coneixer en Palanca mateix.

Na María Guerrero, tindria de deixar 'ls accents guturals quan fá la Encarna, que no 'ls hém trovat may al ronyó d' Andalusia; aquells tons són d' aragonesa, com pot ben entendre l' artista.

Y ara aném á parlar depressa corrents de la tragi-comedia en quatre actes darrerament estrenada original d' en Pérez Galdós y titulada *Barbara*.

Hem de convenir tots, que l' ambient de l' obra, lo ben triat dels personatges, lo medi-humá en que 's desenrotlla, no poden ser més artístichs ni més hermosos.

Y apart d' aixó; de la finesa de la parla, de la gentilesa dels pensaments en detall, com del que conclou lo general de l' obra, es ben cert que 'l públich no 'l creu, á n' en Pérez Galdós.

Si tinguessim lo lloch que 'ns manca, analisariám l' obra del mestre, punt per randa y assenyalaríam las taras... qu' ho son, al nostre entendre.

Una comedia té d' esser espill clar y fiel ahont l' espectador trovi sempre enmirallat lo pensament del autor, ben clar y net.

Si la comedia es trágica, ja ho porta 'l nom: 'ls succe

ssos han de tenir per primera qualitat lo ser extraordinaris.

Donchs aixó li manca á la tragi-comedia d' en Pérez Galdós.

L' autor detura la marxa épica del succés culminant, per entretenir en nimietats, molt bonicas, molt artístichs... mes inútils.

«Qué vol dir lo deliri melodramátich de la protagonista en lo primer acte?»

«Que 'n treu de la escena ab l' escarceller?; que de la topada ab patges y sacerdots, llevat lo dir «frasses bonicas, pensaments entremaliats... arrencar cadenas... trossejar las creus... trepitjar las insignias de justicia... llenzar los montóns de flors?..»

La execució fina, discreta, atildada; no cal anomenar á ningú; tots ho fan bé.

Decorat y trajos, esplendents de bon gust y de riquesa, sabor d' art, llums á dojo... y la Guerrero fent de trágica com las qu' ho fan de debó.

Fins l' altre setmana, que tindrem d' héurerlas ab l' Echegaray ab sa última obra *A fuerza de arrastrarse*, que s' estrena avuy.

TIVOLI

Conforme se vá anunciar en los últims dias, diumenge dongué sas últimas funcions la companyia de sarsuela del Sr. Cereceda que si no ha lograt honra, tampoch ha obtingut profit.

Si no s' hagués d' agraviar lo mentat Sr. Cereceda, li aconsellariám que reforsi un bon xich lo personal de sa companyia; tal com la té, creyém que los resultats sempre li serán negatius.

Pera dissapte s' anuncia la reapertura ab una companyia de ópera italiana dirigida per los mestres Srs. Mazzi y Puig, formantne part elements desconeguts de nosaltres, pero que venen de Italia precedits de gran reputació.

La obra de debut será la tan important del mestre Verdi, titulada *Aida*.

Bon comensament y preveyém quatre plens en las próximas festas de Pasqua.

CONCERTS D' EUTERPE

La Societat Coral Euterpe, anuncia pera lo dilluns 12 del corrent, festivitad de Pasqua, lo segon concert de la temporada ab un escullit programa compost de tres parts.

En la primera part se cantarà: *Foch Patri* de Goberna, *La Farigola* de Borrás de Palau y *La Violeta* de Clavé.

En la segona, *Los fills del Camigó* de Candi y en la tercera *La musa catalana* de Ribera (C.) *Cap al tart* de Clavé y *Catalunya* de Martinez Imbert.

Además alternant ab las pessas esmentadas, se tocarán las sinfonias *La Euterpe* de Manent, *La Arlesienne* de Bizet y lo preludi de *Lohengrin* de Wagner.

Ab tan escullit programa y la batuta ferma y concienzuda del mestre Goberna que tant se feu aplaudir en lo passat concert, fa que preveyém una senyora entrada.

UN COMICH RETIRAT.

Temps perdut

B. J. NAIRAM

Ella gamba qu' es un gust,
eli ple d' amor la segueix,
y ella pensa qu' es tanoca
¡Pobret, que n-fondrà de greix!

¡Pas á la Ciencia!

á don L. Benito de Endara

Passa un cap de nuvol
negre, pahorós;
un llampech fulmina;
se sent un gros tró
y á poch cau la pedra
qu' ho esmicola tot
deixant infructífers
los camps, vinyas, horts.

En tant la campana
lo toch d' oració
planyívola llensa
implorant socors
al Deu de clemencia
y aquet... resta sort.

S' esmuny per la plana
feréstech lo torb
y amatents engegan
granífuls canons
los desperts pagesos
bons conreadors
del «Pla de Marina»
y 's contempla á poch
desferse la pedra
en pluja que 's goig
de plantas y homes,
de camps, vinyas, horts.

En tant callat resta
lo noble canó
al veure sas obras
quan hermosas son.

¡Pas, pas á la Ciencia
qu' es font d' abundó!
¡Guerra á la rutina
que engendra la mort!

S. BRUGUÉS

AMOROSA

Al obrir una rosa son pur cálzer
suau brisas la gronxan en son brés,
sa tendresa ab sa ombra vetlla 'l sálzer
esguardantla sas fullas ab pur bés.
Vivint aixís placent y joganera
la rosa va exhalant son cast olor,
y al esclat de l' hermosa Primavera
va creixent, va creixent la bella flor.
Ab flayres del oreig sa gallardia
afalaga 'l clavell ab grats murmulls,
y al escalf del amor que en sos cors nía
prop la rosa ne brotan nous capulls.

Com ella tú ets la flor de ma esperança
lo clavell só que atmira ta bellesa,
calma per Deu aymada, ma tristesa
puig lluny de tú jo moro d' anyoransa.
De lo món disfrutem ab goig sens mida
de dos ánimas fent tan sols un cor,
y ensemps fem Primavera de la vida,
la dolsa Primavera del Amor.

ENRICH AYNÉ

Fernando VIII anomenan 'ls crítichs de Madrit á en Ferrán Díaz de Mendoza, director del Teatro Espanyol.

Certament gastant'urch reyal, aquest' artista y la seva muller na Maria Guerrero y malgrat las nostras democráticas aficions... trovém que tenen molta rahó.

Son reys del art escénich espanyol.

Poden gastarl'... y son prou «rumbosos» per fer'ho.

Son «automóvil», ab quio fan tots sos viatjes, es un model de seguritat y diligencia, y si no fos per la pols de las carreteras del nostre país, que tapa 'ls esperits, es ben cert que 'l viatjar com y quan volen, sens horaris precisos, molestias de bitllets.. y tanta mena d' inconvenients com presentan els camins de ferro d' Espanya, seria delitós, y més á temps... que las nostras vías sempre fan tart.

La crítica madrilenya, s' ha tirat al dessobre de Díaz de Mendoza, no pas com artista impecable... no; sino com empresari, á qui s' ha condonat sens las formalitats de subasta l' arrendament del Teatro Espanyol, incondicionalment y sens pagar lloguer de casa.

Diu que altrás empresas prometían pagarn' y fins tasan la cantitat á 2.500 pesetas anyals.

¡No hi fa res!

Lo Teatro Espanyol havia de ser per en Díaz de Mendoza y na Maria Guerrero, porque son dos artistas plegats, qu' avuy en día.. no tenen, qui se 'ls pugui comparar tan sols y regnan com soberans els dominis de l' art dramática espanyola, que no s' ha mort, mercés á son estors.

Artistas tan excelsos, corrent per las Américas arreplegant'hi or á grapats á l' estrenar las comedias dels ingénits de la terra nostra... son una gloria per la patria.

Instalats al Espanyol de Madrit... minvanthi sa fortuna, l' honoran fins al cap d' amunt.

Potser sí, que l' Ajuntament de Madrit al condonar á «Fernando VIII» lo Teatro Espanyol, ha fet una barrabasada; mes aquets comptes, ab l' art hi están renyits, que val més perdre uns quants mils de pessetas y treurer comedias bonas, no pas embossar «patacons» malmetent la benvolguda y may prou estimada dramática espanyola.

Fins aquí, els chors d' alalansas, ben afanyadas.

L' escriptor F. A. Makencie, escriu revelant al mon, lo secret del exercit Japonés.

Els soldats del Japó, diu... son els més intel·ligents y els que tenen menos necessitats del mon; son els més sobris qu' he conegut.

No tenen guias, ni 'n necessitan per res.

Beuhen molt poch.

Menjan... lo més senzill, barato y de poca feyna al couer.

No més fuman molt; may paran de fumar... cigarrillos dels més baratos... may tant dolents com 'ls que fuman á Espanya 'ls senyors, fornits pe 'l govern.

Lo soldat japonés n'es pas vegetariá, com molts se pensan.

Son element primordial, es l' arrós, bullit ab aygua, més també li agrada 'l tallet de carn rostida... y 'l peix fregit.

Lo govern Nippó... ha volgut introduhir la carn bullida, com aliment pe 'l soldat... mes aquest, sino te requisits vol arrós.

L' arrós també 'ls agrada aquí a Espanya. . fins als que no 'n son de soldats; pero es d' altra mena.

La primera nota característica del exèrcit Japonés, es el no cansars' may de treballar.

Els soldats, tenen la instrucció militar complerta.

Al temps de pau comensan l' exercici a las 6 del mati, y dura fins a las 7; després descans y esmorzar.

Tot seguit quatre horas de feyna.

Lo llegir las ordenansas y llibres de táctica militar, de patriotisme y de midas sanitarias., no para may, mentres 'ls homes reposan, fins en temps de guerra.

Al *jiu-jitsu* que l' anglés aprent ab sas llisóns, lo Japonés hi dedica la meytat de la seva vida de soldat.

Tenen 'l luxu aborrit, fins 'ls generals.

Ara com que guanyan .. tenen 'ls Japonesos totas las gracias.

Mes .. ¡no 'ls falta pas poch ni gayre, per ser la rassa groga, una rassa ideal!

Ni may 'l ser com elle. . nosaltres.

De moltas cosas, han d' apendrer encara, de la gent de l' Occident...

¿Son perillosos de dominar l' Europa?

No ho podem pas creurer.

Quan 'ls Japonesos van tenir guerra ab la Xina, van regalar una casaca molt bona y ben brodada d' or fi, al general Nogi.

Aquest se la va... *polir* immediatament, per ferne quartos.

Els quartos, 'ls va esmersar tots, en socorrer 'ls pobres soldats malalts y ferits dels hospitals.

Va dir: jo de casacas ja 'n tinch de vellas... mes m' estimo que 's curin 'ls soldats, qu' anar bonich y ben mudat.

✱

Ja no 's respecta res, n' hi ha *sagrat* pe 'ls especuladors.

Ara 's llegeix per Roma aquest lletrero.

Pio X al cinematograph

Mes no 's pensin trovar en sas funcions *papals* retratat el cardenal Sarto.

No l' han posat en *película* revestit d' ornaments episcopals... ni sentat a la cadira *gestatoria* ab la tiara de tres coronas.

¡Ca!.. Res d' aixó.

La figura venerable del Sant Pare, es estat atrapada en sa vida íntima modesta y senzilla...

Aixó treu la vena dels ulls, de porteras sensibles, criadas y soldats, qu' ho van a veurer... mes qui ho presenta es lo vis-comte Laurent, a la Sala de conferencias de la Associació Franciscana.

✱

La febre d' agafar gent s' ha obert com una epidemia y s' ha desenrotllar pitxor que la verola ó 'l sarrampió entre criaturas, dins del cap dels governants espanyols.

Tothom, del ministre. . fins els governadors y 'ls infims policías, es trova més inspirat que 'n Memento.

Las llistas d' anarquistas arreconadas, ara van sortint.

Quan tothom vol fer mèrits y s' omplan las planas dels diaris d' anarquistas furiosos... el que va sortint es la *mar de planxas*.

Qualsevulga xuffero ó arrenca caixals de sota 'l monument d' en Colón, s' agafa per home sospitós, resultantne al cap d' avall no més que bolados y per fi de festa:

El parto de los montes... una rata.

Fins ara, se 'n poden entornar al llit.. qu' aixó es la lluna.

✱

Fa poch dias, va moure gran rebombori per la Rambla, 'l cotxe d' un regidor qu' anava corrents y contra direcció.

Els municipals de punt van sentirse insultats y amensats ab la destitució.. per complir l' obligació, de bona ó de mala gana.

Lo poble, ja s' hi amotinava...

Lo regidor va amagarse y escorrer el bulto... que d' aixó ja 'n sap la prima.

Ara 'n Mir y Miró vol reglamentar els cotxes.

Ja 't coneix herbeta que 't dius marduix.

¡*Quin policímen!*..

¡Desde la princesa altiva a la que pesca... a l' encesa!

¡Oh!.. *ha recorridó su amor toda la escala social.*

Bibliografia

En la passada setmana hem rebut de sos respectius autors, las següents obras:

L' Ave-Maria de Gounod, idili dramátich en un acte original de Ramón Jofre, estrenat ab aplauso en lo teatro Catalá en la nit del 24 de Mars últim.

Claror de posta, quadro dramátich en prosa, original de Pompeyo Crehuet, que tant extraordinari éxit tingué en lo teatro Romea en la nit de son estreno, lo dia 31 de Mars passat, havent sigut sens dupte lo *succés* de la temporada passada.

Els dos crepuscles, drama en tres actes y en prosa, original del reputat autor dramátich D. Francisco X. Godo, representat per primera vegada en lo teatro Romea en la nit del 3 de Maig últim, havent tingut un extraordinari éxit.

Antony (mestre de ball), joguina en un acte y en prosa, original del mentat autor Sr. Godo y estrenat ab aplauso en lo teatro Romea, lo dia 24 Maig passat, en la funció dedicada en honor de son autor.

Pitarra, comedia en un acte y en vers, original dels Srs. Millá y Bonavía, premiada en lo Certamen Literari Humorístich organiat per la «Gatzara Contínua» en Mars últim.

A tots sos autors, los remerciém degudament l' envió dels exemplars.

Impresos de totas classes

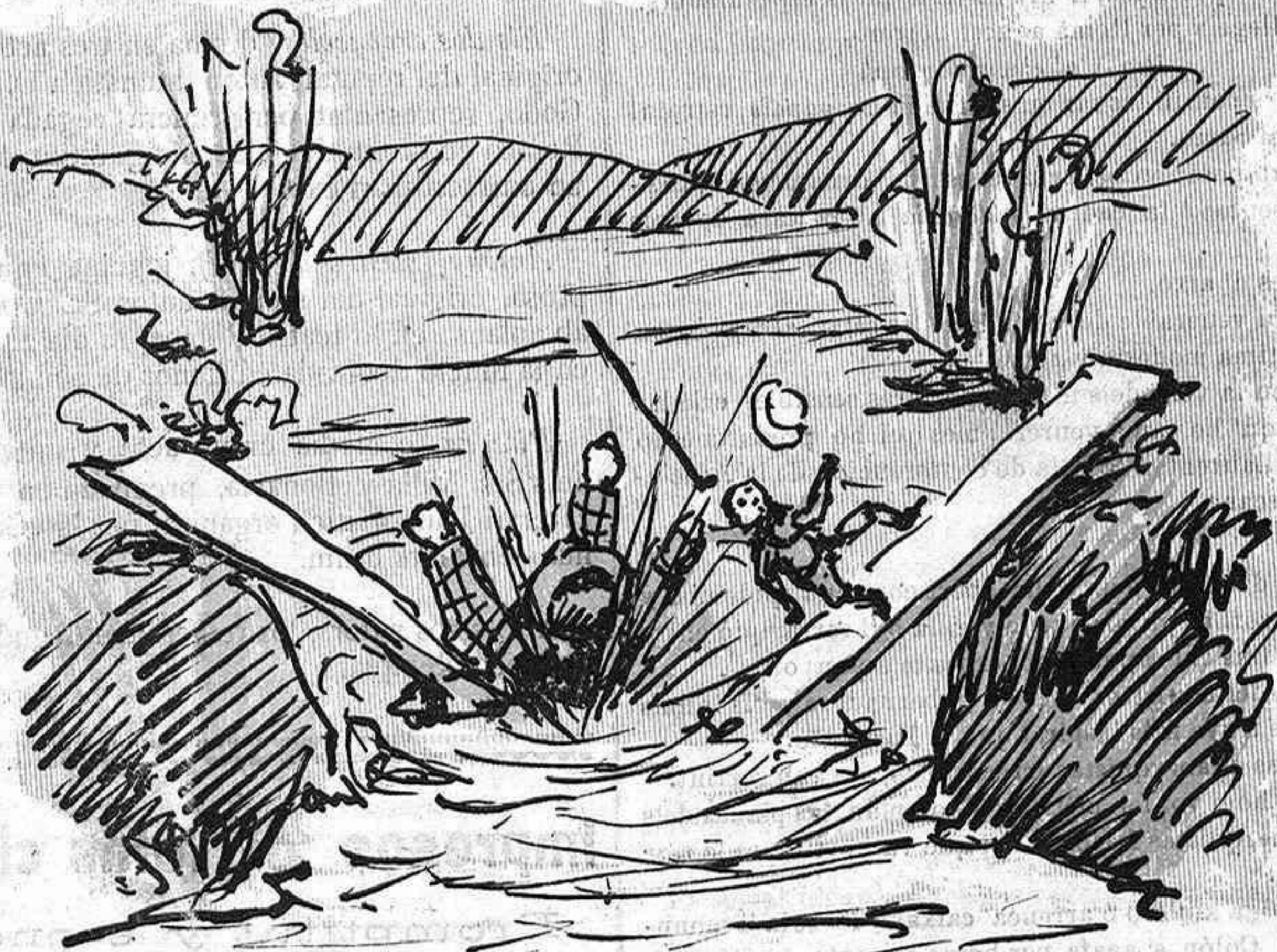
Promptitut y economia

Litografia Barcelonesa. — Sant Ramón, 6

Un senyor que may s' espanta

—Hasta per un fil-ferro passaria yo.

Sobre tot, si en lloch d' aygua, hi hagues sota un